

Gyógyszerésztörténeti közlemények

Gyógyszerészet 22. 184—187 1978.

A gyógyszerészi eskü kialakulása és fejlődése

BÁNÓNÉ DR. FLEISCHMANN MARIANN és DR. ZALAI KÁROLY

A szerzők először a hippokratészi eskü vonatkozó szövegét ismertetik, mely mindmáig az orvosi-gyógyszerészi eskü mintája maradt. Ezután áttekintést adnak a dél-franciaországi, nápolyi, párizsi és bécsi gyógyszerészi eskük kialakulásáról majd az egyes magyarországi városokban kialakult gyógyszerészi eskük tartalmáról. A hivatalos esketést országosan a Generale Normativum Sanitatis rendelte el, s az orvostudományi karok dékánjai valósították meg. Az 1955. évtől kezdve, a gyógyszerésztudományi karok megalakulása óta, e karok dékánjai veszik a jelöltektől a közleményben ismertetett esküt.

*

„Apollon orvosra, Aszklepioszra, Panakeiára, valamint minden Istenre és Istenőre esküszöm és tanukul hívom őket, hogy az esküt és szerződést képességem és meggyőződésem szerint mindenestül megtartom. Tartózkodom mindattól, ami a betegek szempontjából káros és ártalmas. Halálos szert még kérsre sem szolgáltatok ki senkinek, sőt ilyen tanácsot sem adok, sem pedig nőnek magzatelhajtó szert... a betegek hasznára leszek, tartózkodom mindenfajta, szándékosan kárt okozó jogtalanságtól. Továbbadom minden tudásomat azoknak, akik előzetesen írásban és esküszóval orvosnak kötelezték el magukat, de senki másnak nem... Ha ezt az esküt megtartom, boldogan élvezzem életemet és mesterségemet, legyen örök becületem az emberek előtt, ha azonban megszegem és hamisan esküszöm, történjék mindennek az ellenkezője.”

Így hangzik Benedek István fordításában a Hippokratészi *Jusjurandum*, az Aszklepiosz Orvospapok fogadalmi szövege az időszámítás előtti VI. századból, amely mindmáig az orvosi és gyógyszerészi eskü mintája maradt [1].

A neves gyógyszerésztörténész, Schelenz, a *Geschichte der Pharmazie* című alapvető szakmunkájában utal arra, hogy a gyógyszerészi eskü letételenek kötelezettsége Európa-szerte az első gyógyszerészeti törvénykezésekkel együtt honosodott meg. Már a *Statutus sive leges municipales Areleatis* (1162—1202), az orvosok és gyógyszerészek jogai és kötelezségeit elsőnek elhatároló rendelkezés bevezeti Dél-Franciaországban a gyógyszerészi esküt. Ugyanígy intézkedik a *II. Frigyes* nápolyi király által 1240-ben hozott egészségügyi vonatkozású rendelkezés is [2].

Baradlai és Bársony „A magyarországi gyógyszerészet története” című munkájukban arra utalnak, hogy a gyógyszerészi eskü legrégebb nyomát Franciaországban találjuk, ahol Párizsban, a XIII.

század második felében már esküt kívántak a gyakorló gyógyszerészeketől [3]. Roth a „*Vos jurabitis*” című tanulmányában a bécsi egyetem által 1405-ben kiadott legelső latin nyelvű gyógyszerészek szövegét közli [4]. Az eskük szövegéből megállapítható, hogy általában a középkori keresztény Európa országaiban érvényes gyógyszerészi eskü a hippokratészi fogadalom szövegéből kiindulva szabta meg a gyógyszerészek jogait és kötelezségeit.

Magyarországon a gyógyszerészi eskü kívánalma, megkövetelése szintén korai időpontra tekint vissza, annak ellenére, hogy az első, jogszabályilag előírt, minden gyógyszerészre egyöntetűen kötelező hivatási esküről csak 1770-től kezdődően beszélhetünk.

Hazánk erős politikai függése a Habsburg-birodalomtól 1526, illetve 1541 után magával hozta az osztrák egészségügyi törvények, rendeletek bizonyos mérvű érvényesülését is. Ez vonatkozik az 1533-ban V. Károly által kiadott „*Constitutio Criminalis Carolina*”-ra, az 1552-es „*Ordo politiae*”-re, valamint az 1644-ben megjelent „*Lex Sanitaria Ferdinandina*”-ra is, melyek mindegyike utal a gyógyszerészek esküjére.

A „*Constitutio Criminalis Carolina*” német nyelvű gyógyszerészi esküjét Baradlai és Bársony közli [3]: a gyógyszerésznek esküt kellett tenni, hogy avatatlanoknak mérget nem ad el

Az „*Ordo politiae*”: Von den Ärzten und Ihrer belonung-Apotheker című fejezetben a következőket szabályozza: „Soll verordnen alle Meister und Gesellen Jährlich gelobt und geschworn sein... [5]. A „*Lex Sanitaria Ferdinandina*” 4. §-a pedig a következőkben intézkedik: ha a vizsgáló bizottság tagjai úgy találják, hogy a gyógyszerész dolgaiban a megvizsgált járatos, utóbbinak meg kell fogadni (angeloben sein), hogy tudását a betegek javára fordítja, senkit a járandóság és a taksán felül meg nem terhel; az orvosságokat az orvos által előírt módon jól és frissen készíti el [6].

Mint ismeretes, ezeket a rendelkezéseket az ausztriai viszonyokra írták és így több vonatkozásban nálunk keresztülvihetetlenek voltak (pl. a hazai egyetemi orvos-gyógyszerészképzés teljes hiánya stb.). Demkó kitérő helyzetképet ad: „Ezen udvari rendeletek záradéka világosan mondja, hogy a rendelet érvénye a két Ausztriára terjed ki. Ha azon közjogi felfogásra helyezkedünk, hogy Magyarországot rendeletekkel kormányozni nem lehet, a rendeleteknek hazánkban érvényességét egyszerűen elvethetnők. De, ha tekintetbe vesszük, hogy törvényhozásunk a közegészségügygel egyáltalán nem foglalkozik... tekintve továbbá Béccsel ezen századokban igen szoros politikai és kereskedelmi összeköttetéseinket...

ezen rendeleteknek bizonyos mérvű érvényesülését is bizvást elfogadhatjuk néhány változtatással" [7].

Demkó megállapítása helytálló a magyarországi gyógyszerési eskük viszonylatában is. A bécsi hatás egyes városok gyógyszerési esküjében többé-kevésbé kimutatható, de egységes, országosan elfogadott esküszöveg nincs.

A Budai Törvénykönyv, valamint az ezekből a századokból fennmaradt egyéb szabályrendeletek, jogkönyvek arról tanúskodnak, hogy a gyógyszerészet a középkorban nálunk a városok igazgatása alá tartozott. A városok létesítették a gyógyszerésztárat és ők alkalmazták a gyógyszerészt is.

Esküjét régen a gyógyszerész akkor tette le a fizikus jelenlétében, amikor 5—6 évi gyakoronkoskodás után főnökétől a segédi felszabadító oklevelet megkapta. Ehhez eleinte semmi vizsga nem volt szükséges. Később a felszabadult patikussegédek a fizikus előtt tettek — *Baradlai* és *Bárony* leírása alapján — valami tesség-lássek vizsgát. Az esküt azonban a tanítófőnök, a fizikus és egy hatósági személy jelenlétében tették le.

Általában azt tapasztaljuk, hogy a XVII és XVIII században a törvényhatóságok és a városok minden újabban letelepedő gyógyszerésztől hivatási esküt kívántak. Ha előbb nem, akkor kellett hivatási esküt tenniük, mikor városi polgárok lettek. Tehát két esküt tettek: a polgárok esküjét és a gyógyszerési esküt [8]. A kutatások eredményei azt mutatják, hogy városainkban igen régi korra nyúlik vissza a gyógyszerési eskü kívánalma, de rendszerességről, egyöntetűségről, egységes sémről nem beszélhetünk. *Magyary—Kossa* a „*Magyar Orvosi Emlékek*” című munkájában *Gyógyszerészet Kassán a XVII. században* címszó alatt a következőket írja: „Mielőtt a gyógyszerész elfoglalta felelősségteljes állását, megeskették. Így határozza ezt Kassa városa 1621-iki artikulusainak 15. pontja: „Akarja és kívánja azt is a n. község, hogy az patikárius és patikárius-legények is megesküdtessenek, hogy az embereknek jó orvosságot adjanak és azt fölöttébb való áron, ne adják.” 1625-ben — írja a továbbiakban — sem orvos, sem gyógyszerész nincs Kassán. 1631-ben négy gyógyszerészi történet említés. 1629-ben, majd 1699-ben Kassa városa ismét sürgeti a gyógyszerészek esküjét” [9]. Ugyanezen munka *1619. Gyógyszerészek Sopronban* címszava alatt: „Itt is megkívánják, hogy a gyógyszerész esküt tegyen, friss és kifogástalan gyógyszereket tartson és azokat ne számítsa túl drágán” [10]. *Magyary—Kossa* könyve 1654-es dátummal *Pozsony* városában is utal a gyógyszerési eskü kívánalmára. A *Nagyszombati gyógyszerésztárat* címszó alatt foglalkozik a szerző a Fekete Sas gyógyszerésztárral, mely már 1494-ben fennállt. Ekkor egy *Johannes* nevű gyógyszerész működött itt. Utóda *Flaschner Márton* volt. A gyógyszerész mielőtt átvette a várostól a gyógyszerésztárat, német nyelvű esküt tett; hogy hivatását legjobb tudása szerint látja el, csak kifogástalan minőségű gyógyszereket tart, melyeket a városi fizikus előírásai szerint készít el. Óvakodik a bete-

gek becsapásától és egészségük megrontásától, éjjel és nappal a szegény és gazdag betegek rendelkezésére áll.

Ez az eskükívánalom azonban nem lehetett rendszeres, mivel a későbbiekben ezt olvashatjuk: Szeben város centumvirjei 1662. május 13-án ismét javasolják a városi tanácsnak, hogy a gyógyszerészek hivatalos esküjét megkövetelje. A Városi Tanács a javaslatot jogerőre emelte [11].

Orient Gyula „Az erdélyi és bánáti gyógyszerészek története” című könyvében mint érdekes dokumentumot közli *Velits Sándor* 1776-ból származó gyógyszerési oklevelét, melyet *Rettig Antal* bajai gyógyszerész állított ki. Záró sorai a következők: „Kélt Baján 1776-ik évi április 14-ik napján; *Rettig Antal* nemes Bácsvármegye hites (felesküdt) gyógyszerésze.” Ez azt mutatja, hogy Bács megyében, Baján is megkövetelték a gyógyszerészek esküjét [12].

A magyar egészségügy fejlődésében döntő változások fűződnek *Mária Terézia* és *II. József* nevéhez. A nagyszombati egyetem orvosi karral való bővítése megteremtette a hazai egyetemi orvos- és gyógyszerészképzés feltételeit. Így a *Generale Normativum Sanitatis* egészségügyi főszabályban, valamint ennek *Supplementumaiban* lefektetett követelmények — a realitás talaján — gyakorlatban is megvalósultak hazánkban. A *Generale Normativum Sanitatis Agendi norma pro Pharmacopolis* című fejezetének záró része közli a gyógyszerészek hivatalos esküszövegét, melyet ettől az időtől fogva a gyógyszerészek az egyetemen okleveleik elnyerése alkalmával az orvoskari dékán kezébe tettek le egészen 1955-ig, az önálló Gyógyszerésztudományi Kar megalakulásáig.

A *Generale Normativum Sanitatis*ban lefektetett és a *Linzbauer-kódex*ben is fellelhető latin és német nyelvű esküszöveg lényegében a legutóbbi időkhöz keveset változott. *Orient* könyvében közli az 1786-ban és 1801-ben megújított eskümintát latin, magyar és német nyelven.

Ez kissé terjedelmesebb, részletesebb az 1770. évinél; a következően hangzik:

„Én ... esküszöm a mindenható Istenre, hogy az egészség dolgában fennálló és a Patikáriusok elejébe adott Rendeléseknek híven engedelmeskedni, mesterségemet és hivatásomat a legnagyobb szorgalmatossággal gyakorolni fogom. Az orvosok praescriptióit, azoknak, mint bennük levő részeire, mint a nehezekekre és mértékekre nézve magam és segédjeim által minden változtatás nélkül teljesíteni fogom; továbbá az orvosokat soha az arra kiaszabott Taxakönyvnek mértékén felül nem taxálom, erős veszedelmes orvosságokat, de kivált mérget senkinek; úgyszintén a kontár-orvosnak praescriptiójokra, akik tilalom ellen gyógyítanak, orvosságokat sem magam ki nem adok, se kiadatni nem engedek. Végre magamat a gyógyításba — annak leg-sürgetőbb szüksége nélkül — soha nem avatom és igyekezni fogok, hogy kötelességemnek mint magam, mint alattvalóim által oly pontosan megfeleljek, mint egy becsületes jámbor keresztény férfi illet. Isten engem úgy segítjen és lelkem üdvösségét aszerint adja.” [13].

Schödy Sándor jogszabálygyűjteményében megtalálható az 1880. július 13-i 6104-es számú rendelet, mely ugyancsak közli a gyógyszerészek kötelező esküjét. Ez tartalmában nagyjából hasonló az előzőekhez [14].

Kutatásaink során eredeti, korabeli nyomtatásban is felleltük az 1890-ben *Ungvári József* gyógyszerésztől kivett eskü szövegét, melynek fotokópiáját mellékelve közöljük (*I. ábra*).

Gyógyszerész esküje

E s k ü j é k:

1. Hogy az orvosi kar iránt mindenkor fűszeltekkel tiszteltem, és a gyógyszerészeti ügyekben a legnagyobb engedelmességet tanúsítván közzelteszem magam fogja.
2. Hogy az egészségügyi ügyekben két legfelsőbb rendelettel, és különösen a gyógyszerészeket illető szabályokat mindenkor híven megtarttam, és meg fogom tartani fogja.
3. Hogy a beszállandó gyógyszerek közül csupán csak a valódiakat, és legjobb minőségűeket fogom megvásárolni.
4. Hogy a készítő gyógyszerket pontosan a gyógyszerkönyvben megírt szabályok szerint készítendőm.
5. Hogy a rendelés gyógyszerek kiszolgáltatásakor szigorúan az orvosi rendelvényben megírtakhoz, semmi helyettesítést használni, semmi szert lényegem, sem a megrendelt mennyiségből kevesebb nem fog, valamint a kész esetekben a rendelés orvos tanácsát szörnyen és illeget költözöm.
6. Hogy az erősen ható gyógyszerek feletti felügyelésben, és azot kiszolgáltatásában a rendes szabályokhoz, leghívtebben ragaszkodni, különösen semmi hánytat, esküre használt, bűntől, magzathat, bizonyt és ártalmat készítményeket, titkos és ismeretlen orvos rendelvényre nélkül kiadni nem fog, ezen felül pedig a mérgek kiszolgáltatásakor a legfelsőbb helyen kitűzött előszabályokat a legszigorúbban megtartandja.
7. Hogy titkos orvosi szert sem készíten, sem kiszolgáltatni, valamint ismeretlen név alatt is kiadni nem fog.
8. Hogy a gyógyszerek árszámlát állandóan és szigorúan megtartandja, úgyis azonos írtan semmiféle gyógyszerárba ösztögni nem fog.
9. Hogy az orvostudorokkal és sebészekkel titkos egyetemesben nem lettem.
10. Hogy a betegek orvoslásában orvosoktól nem fog.

Isten engem úgy segíljen

1. ábra. Gyógyszerészi eskü a XIX századból

Végül álljon itt a jelenlegi gyógyszerészi eskü szövege, amely a szocialista társadalom gyógyszerészenek kötelességeit, feladatait és etikai magatartásának alapelveit tükrözi:

„En esküszöm, hogy a Magyar Népköztársaság Alkotmányához és dolgozó népéhez hű leszek és a Magyar Népköztársaság megerősödését és fejlődését minden erőmmel előmozdítom. Fogadom, hogy gyógyszerészi hivatásomhoz mindenkor méltó magatartást tanúsítok, hivatásom gyakorlatában a fennálló törvények, rendelkezések megtartásával, a legnagyobb lelkiismeretességgel járok el s egyedül csak a betegek érdekét tartom szem előtt. A betegek titkait — ha csak erre a törvény nem kötelez —, fel nem fedem, ellenállok minden olyan törekvésnek, amely tudásomat törvénybe vagy a szocialista etikába ütköző cselekményekre akarja felhasználni. Mint az orvosi gyógyító-munka részese, tudásomat csakis az egyén és társadalom egészségének védelmére és helyreállítására fogom fordítani.”

Ha végigtekintünk a gyógyszerészi eskük tartalmán, a legrégebb időktől napjainkig, megállapítható, hogy ezek igen sok hasonló vonást mutatnak:

1. A vezető motívum Hippokratésztől kezdve a „Primum nil nocere” elv, azaz elsősorban soha nem ártani. Ezzel szemben mindent megtenni a betegségek megelőzése és leküzdése érdekében. Ez a terápiának és a gyógyszerelésnek közös, legfőbb célja. A vezérlő elv maradéktalanul érvényre-jutását szolgálják az eskükben fellelhető következő közös előírások:

a) A gyógyszerészre vonatkozó összes törvény rendelkezéseinek betartása

b) A gyógyszerészalapanyagok kifogástalan minőségének biztosítása, valamint az összetett gyógyszereknek az érvényben levő Dispensatorium, illetve Gyógyszerkönyv előírása szerinti elkészítése. Továbbá a mérgek, hánytatók stb. kezelésével kapcsolatos szigorú utasítások betartása.

c) A magyar egészségügyi törvénykezés harca a kuruzslók, sarlatánok ellen Pl. „a kontár orvosoknak előírásaira, akik tilalom ellen gyógyítanak, orvosságokat sem magam ki nem adok, sem kiadatni nem engedek”

d) A tartózkodás gyógyítástól és a betegek megvizsgálásától — hacsak a szükség nem kívánja. Ez később pl. már az 1880-as esküben még egyértelműbb: „a betegek orvoslásában nem ereszkedem”. Ez mutatja a fejlődést, a két foglalkozás végleges elkülönülését.

2. A második közös fő vonás, mely szinte kivétel nélkül minden esküben megtalálható, az etikai jellegű követelmények előírása:

a) A gyógyszerek taxában fellelhető árának a szigorú betartása.

b) Az orvostudorokkal és sebészekkel titkos, anyagi egyetértésben alapuló együttműködés kizárása

c) A betegek jogos igényeinek kielégítése, a gyógyszerészeti szolgálat teljesítése: éjjel és nappal a város és a megye szegény és gazdag betegeinek egyaránt rendelkezésére állni, a gyógyszerészi hivatáshoz való méltó magatartást tanúsítani.

3. A gyógyszerészi eskü szövegének harmadik közös vonása a gyógyszerészet erős kötődése az orvosi fakultáshoz és a gyógyító munkához. Ezt természetessé teszi az orvosi és gyógyszerészeti tudomány és gyakorlat közös célja: az emberi egészségének megvédése és a beteg ember meggyógyítása.

A gyógyszerészet erős kötődését az orvosi fakultáshoz az is mutatja, hogy gyógyszerészeink 1773 óta az Orvosi Kar dékánjának kezébe tették le hivatási esküjüket. Ez is szerepet játszott abban, hogy a gyógyszerészet nevének bevonása az orvoskar elnevezésébe a magyar gyógyszerészek régi óhaja, mely már az 1848–49-es szabadságharc idején elhangzott: „Nem lenne-e célirányosabb s hivatásunkhoz illő, ezen egyetemi testületnek átválttatása: Orvosgyógyszerészeti tudomány-karrá.” Így hangzik többek között a Budapesti Gyógyszerész Testület *Eötvös József* kultuszminiszterhez beadott akkori kérelme [15]. E régi óhaj, kívánság 1955-ben valósult meg a Semmelweis Orvostudományi Egyetem, valamint a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Karának megalakulásával. Ettől az időtől kezdve gyógyszerészeinek oklevelük elnyerésekor a Gyógyszerésztudományi Kar dékánjának kezébe teszik le esküjüket, melynek szövege híven tükrözi a magyar gyógyszerészetben bekövetkezett kedvező tartalmi változásokat, a gyógyszerészi hivatás önállóságát.

IRODALOM

1. Orvosi Lexikon Akadémiai Kiadó, Bp. II. 902 (1969). — 2. *Schelenz, H.*: Geschichte der Pharmazie. G. Olms-Verlag, Hildesheim. 313—316 (1965). — 3. *Baradlai—Bársony*: A magyarországi gyógyszerészet története. Kunossy, Bpest, I. 347—348 (1930). — 4. *Roth, G.*: Vos jurabitis — Der Apothekereid an der Universität Wien. Acta Congressus Internationalis Hist. Pharmaciae Pragae MCMLXXI Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft GmbH, Stuttgart 241 (1972). — 5. *Linzbauer, F. X.*: Codex Sanitario Medicinalis Hungariae Budae. Typis Regiae Scientiarum Universitatis Hungariae I. 301. fejezet. — 6. *Linzbauer, F. X.*: uo. I. 337. fejezet. — 7. *Demkó K.*: A magyar orvosi rend története a XVIII század végéig. Dobrovsky és Franke, Bpest 393 (1894). — 8. *Baradlai—Bársony*: uo. I. 349. — 9. *Magyary-Kossa Gy.*: Magyar orvosi emlékek. Bpest., Magyar. Orvosi Könyvkiadó Társulat III. 1129. pont 313 (1931). — 10. *Magyary-Kossa Gy.*: uo. 1178. pont 327. — 11. *Magyary-Kossa Gy.*: uo. 449. pont 111. — 12. *Orient Gy.*: Az erdélyi és bánáti gyógyszerészek története. Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Cluj (Kolozsvár) 209—213 (1926). — 13. *Orient Gy.*: uo. 216—219. — 14. *Schédy S.*: A magyar gyógyszerészetre vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteménye. Bpest, 1893. Eggenberger-féle könyvkereskedés I. rész 12—13. — 15. *Baradlai—Bársony*: uo. II. 73.

Банонэ-д-р М. Флешманн и д-р К. Залаи: *Возникновение и развитие присяги фармацевтов*

Szöveg: Banoné-d-r M. Fleischmann és d-r K. Zalai: *Von der Entstehung und Entwicklung der pharmazeutischen Eide*

Szöveg: Banoné-d-r M. Fleischmann és d-r K. Zalai: *Von der Entstehung und Entwicklung der pharmazeutischen Eide*

Szöveg: Banoné-d-r M. Fleischmann és d-r K. Zalai: *Von der Entstehung und Entwicklung der pharmazeutischen Eide*

стране было приказано Generale Normativum Sanitatis и осуществлялось деканами медицинских факультетов. Начиная с 1955 года, после создания фармацевтических факультетов, деканы последних принимают изложенную в сообщении присягу от кандидатов.

Dr. M. Bánóné Fleischmann and Dr. K. Zalai: *Origin and development of the pharmacists' oath*

Hippocrates' oath having been always the model of the physicians' and pharmacists' oath is related, then a review is presented on the development of the pharmacists' oaths in South France, in Naples, in Paris, in Vienna and in several ancient Hungarian towns. The official oath of pharmacists in Hungary had been made compulsory by the Generale Normativum Sanitatis (17th century) and the Deans of the Faculties of Medicine were commissioned to tender the oath. Since the foundation of the independent Faculties of Pharmacy at the Medical Universities of Budapest and Szeged, their Deans are entitled to administer the oath, according to the text related in the paper.

Dr. M. Bánó—Fleischmann: *Ursprung und Entwicklung des pharmazeutischen Eids*

Der bezügliche Text des Hippokratischen Eids, der Muster des Eids der Ärzte und Apotheker bis zum heutigen Tag, ist bekannt gemacht. Anschliessend wird der Text der in Südfrankreich, in Neapel, in Paris, in Wien und in einzelnen ungarischen Städten entwickelte Text des Amteids der Apotheker besprochen. Die Vereidigung der Apotheker wurde von den Dekanen der Medizinischen Fakultäten der Universitäten vorgenommen. Seit der Gründung der selbstständigen pharmazeutischen Fakultäten bei den Budapester und Segediner Medizinischen Universitäten werden die Apotheker von den Dekanen der pharmazeutischen Fakultäten laut dem im Artikel beschriebenen Text vereidigt.

Fővárosi Tanács Gyógyszertári Központja 403 gyógyszertár, 1042 Budapest, Árpád u. 67.,
SOTE Gyógyszertára 1092 Budapest, Hőgyes Endre u. 7.

Érkezett: 1977 VII 7.

A SPECTINOMYCIN ÉS A TETRACIKLIN GONORRHOEA ESETÉN IS HAT

SCRIP No 260, 20 (1977)

Mióta bebizonyosodott, hogy mind gyakoribb a penicillin-rezisztens *Neisseria gonorrhoea*-törzs, az is világossá vált, hogy már nem feltétlenül a penicillin a gonorrhoeás fertőzések leghatásosabb gyógyszere. Ezért angol kutatók nemrégiben a tetraciklin és a spectinomycin (Trobicin; Upjohn) szerepét vizsgálták a gonorrhoea kezelésében. A spectinomycin-HCl-t és a tetraciklint olyan esetben alkalmazták, mikor a penicillin már hatástalannak bizonyult. Ilyen módon összesen 2560 férfit és 1483 nőt kezeltek. A spectinomycint 2—5, a tetraciklint 9 g-os dózisban adták. Kéthetes kúra után eredménytelen kezelés csak az esetek 3,9—5,7 százalékában volt kimutatható. A két vegyület hatása között jelentős mértékű eltérés nem mutatkozott. Spectinomycin-rezisztenciát a kúra alatt nem tapasztaltak, a tetraciklin-HCl esetében viszont gyakori volt a rezisztencia. Mindezek alapján valószínűnek tűnik, hogy a penicillin-rezisztencia esetekben a spectinomycin előnyösen alkalmazható (11).

Dr. Orbán Róbert

GYÓGYSZERREKLÁMOZÁS ANGLIÁBAN

SCRIP 1977. február 12, 10

Angliában az általános orvos havonta átlagosan 36 újságot és 30, közvetlenül neki címzett propaganda-

anyagot kap. Ugyanezen idő alatt átlagosan hat előfizetett folyóirat érkezik a címére. A folyóiratok oldal-száma átlagosan 50,8, ezen belül 22,2 oldal a hirdetés, melyek átlagosan 33,5 gyógyszert reklámoznak. Az előfizetett újságok átlagosan 120 oldalon 29,8 oldalas, 26,9 gyógyszerreklámozó hirdetést tartalmaznak. Eképpen az általános orvos havonta átlag 1331 hirdetéssel találkozhat. Ebből 1117 a célzott terjesztésű, 174 az előfizetett újságokban jelenik meg, 40 hirdetés pedig a neki címzett anyagban található. Leggyakrabban a lázcsökkentő fájdalomcsillapítókat hirdetik (6,09%), ezt a köptetők és a köhögéscsillapítók (5,58%), a reuma- és köszvényellenes gyógyszerek (5,61%), a bőrgyógyászati kortikoszteroid-készítmények (4,88%), a vízhajtók (4,45%), az antidepresszánsok (4,32%), az antibiotikumok (4,24%), a vérnyomáscsökkentők (4,10%), a hörgőtágítók (3,70%) és az értágítók (3,63%) követik. Az említett hatástani csoportok a teljes hirdetés mintegy 50,45%-át jelentik. Közülük ezek az arányok érvényesek a gyógyszerrendelésre is, kivéve a kardio-vaszkuláris gyógyszereket, ahol többet hirdetnek, mint rendelnek. Ugyanakkor a központi idegrendszerre ható készítmények közül sokkal többet rendelnek, mint ahogy ez a reklámozásból következtethető lenne. A rendelés részaránya még az alábbi készítménycsoportoknál nagyobb, mint a reklámozás részaránya: antidepresszánsok, hormonok és fogamzásgátlók, valamint a keringésre ható gyógyszerek (13).

Dr. Orbán Róbert